

DE WEZENS

Matt Haig

De wezens

Vertaald uit het Engels door
Monique ter Berg

Lebowski Publishers, Amsterdam 2017

Oorspronkelijke titel: *The Humans*

Oorspronkelijk uitgegeven door: Canongate Books Ltd, 2013

© Matt Haig, 2013

© Vertaling uit het Engels: Monique ter Berg, 2017

© Nederlandse uitgave: Lebowski Publishers, Amsterdam 2017

Omslagbeeld: © Chris Mould | Canongate Books Ltd

Omslagontwerp Nederlandse uitgave: Studio Jan de Boer

Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 3804 2

ISBN 978 90 488 3805 9 (e-book)

NUR 302

www.lebowskipublishers.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Lebowski Publishers is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Andrea, Lucas en Pearl

‘Ik heb net een nieuwe theorie over de eeuwigheid uitgevonden.’
– Albert Einstein

Voorwoord

(Een onzinnige hoop gezien de verpletterende rampspoed)

Lezers, ik weet dat sommigen van jullie ervan overtuigd zijn dat de mens enkel een mythisch wezen is, maar ik ben hier om te verklaren dat ze echt bestaan. Voor wie het niet weet: een mens is een tweebenige vorm van leven van gemiddelde intelligentie, die een in hoge mate illusoir bestaan leidt op een klein, drassig planeetje in een eenzame uithoek van het heelal.

Voor de anderen, en voor degenen die me hiernaartoe hebben gestuurd: mensen zijn in veel opzichten precies zo zonderling als je zou verwachten. Als je ze voor het eerst waarneemt, zou je ongetwijfeld geschokt zijn door hun fysieke verschijning.

Alleen hun gezicht al vertoont allerlei merkwaardigheden. In het midden een vooruitstekende neus, lippen met een dunne huid, primitieve, uitwendige gehoororganen die ze 'oren' noemen, kleine oogjes en raadselachtige, nutteloze wenkbrauwen. Het kost de nodige tijd om dat allemaal in je op te nemen en te accepteren.

In het begin zijn ook de zeden en gewoonten een verbijsterend raadsel. Waar ze het met elkaar over hebben, is maar zelden waar ze over willen praten en ik zou wel zevenennegentig boeken kunnen schrijven over de gène voor hun lichaam en over hun kledingvoorschriften, voordat je ook maar iets van ze snapt.

O, en laten we vooral De Dingen Die Ze Doen Om Gelukkig Te

Worden Maar Waar Ze Eigenlijk Hoogst Ongelukkig Van Worden niet vergeten. Dat is een eindeloze lijst. Met onder andere winkelen, tv-kijken, die betere baan aannemen, dat grotere huis kopen, een semi-autobiografische roman schrijven, kinderen opvoeden, zorgen dat hun huid er nét iets jonger uitziet, en het koesteren van een vaag verlangen naar het geloof dat het leven misschien toch zin heeft.

Zeker, het is allemaal erg vermakelijk, op een pijnlijke manier. Maar tijdens mijn verblijf op Aarde heb ik de menselijke poëzie ontdekt. Eén van die dichters, de allerbeste (Emily Dickinson heette ze), zei: Ik woon in mogelijkheid.' Dus laten we onszelf een lol doen en daarin meegaan. Stel je er helemaal voor open, want om echt te begrijpen wat je gaat lezen, moet je al je vooroordelen opzijshuiven.

En bedenk: stel dat het menselijk leven inderdaad zin blijkt te hebben? En – doe me een lol –, wat als het leven op Aarde niet alleen beangstigend is of belachelijk, maar ook dierbaar? Wat dan?

Misschien weet een aantal van jullie inmiddels wat ik heb gedaan, maar niemand weet waarom. In dit document, deze handleiding, dit relaas – noem het zoals je wil – wordt het allemaal duidelijk. Ik vraag je dringend om je open te stellen voor dit boek en uit te vinden wat voor jou de werkelijke waarde van het menselijk bestaan is.

Laat er vrede zijn.

Deel I

Ik nam de macht in handen

De man die ik niet was

Goed, wat dit moet voorstellen?

Ben je er klaar voor?

Oké. Haal diep adem. Ik zal het je vertellen.

Dit boek, dit waarachtige boek, speelt zich hier af, op Aarde. Het gaat over de zin van het leven en over helemaal niets. Het gaat over wat je in je mars moet hebben om iemand te vermoorden, of te redden. Het gaat over liefde, dode dichters en pindakaas met stukjes noot. Over materie en antimaterie, over alles en niets, hoop en haat. Over Isobel, een historica van eenenveertig, over Gulliver, haar zoon van vijftien, en over de slimste wiskundige ter wereld. Kortom, het gaat over hoe je mens wordt.

Maar laat me duidelijk zijn: ik was er geen. Die eerste nacht, met al die kou in het donker en de wind, was ik het bij lange na niet. Voordat ik de *Cosmopolitan* las, in het tankstation, had ik deze geschreven taal zelfs nog nooit onder ogen gehad. Ik besef dat dit voor jou ook de eerste keer kan zijn. Om je een idee te geven van de manier waarop de mensen hier verhalen nuttigen, heb ik dit boek opgebouwd zoals een mens dat zou doen. De woorden die ik gebruik zijn menselijke woorden, getypt in een menselijk lettertype en achter elkaar gezet in de menselijke schrijfstijl. Gezien je vermogen om vrijwel direct zelfs de meest exotische en primitieve taalvormen te vertalen, ga ik ervan uit dat je het wel zult begrijpen.

Nogmaals, ik was niet professor Andrew Martin. Ik was net als jij.

Professor Andrew Martin was enkel een rol. Een vermomming. Iemand die ik moest spelen om een klus uit te voeren. Een klus

die begonnen was met zijn ontvoering en dood. (Ik ben me ervan bewust dat ik hiermee een grimmige toon zet, en daarom zal ik het niet meer over de dood hebben, tenminste niet op deze bladzijde.)

Het punt is dat ik geen wiskundige van drieënveertig was – echtgenoot en vader – die les gaf aan de universiteit van Cambridge en die de laatste acht jaar van zijn leven gewijd had aan het oplossen van een wiskundig probleem dat tot nu toe onopgelost was.

Voordat ik op Aarde terecht kwam, had ik geen bruin haar dat in een natuurlijke zijscheiding viel. Net zomin had ik een mening over *The Planets* van Holts of het tweede album van de Talking Heads, omdat het concept van muziek me niet beviel. Of zou ik in ieder geval geen mening moeten hebben. En hoe kon ik denken dat Australische wijn per definitie slechter was dan wijn uit andere streken op de planeet, als ik nog nooit iets anders had gedronken dan vloeibare stikstof?

Als onderdeel van een soort dat het huwelijk was ontstegen, spreekt het voor zich dat ik geen excuus nodig had om het huis te verlaten. Noch het excuus van een onverschillige echtgenoot met een oogje op een van zijn studenten, noch dat van een man die zijn Engelse springerspaniël moest uitlaten – een categorie harige huisgoden, ook wel ‘hond’ genoemd. Ik had ook geen boeken over wiskunde geschreven of mijn uitgevers onder druk gezet om een auteursfoto te gebruiken die bijna aan zijn vijftiende verjaardag toe was.

Nee, die man was ik niet.

Ik voelde ook niets voor die man. En toch was hij echt geweest, zo echt als jij en ik, een echt zoogdier, een diploïde, eukaryotische primate, die om vijf voor twaalf 's nachts aan zijn bureau naar zijn computerscherm had zitten staren en zwarte koffie dronk (maak je geen zorgen, straks leg ik uit wat koffie is en vertel ik je over mijn lotgevallen). Een levensvorm die al dan niet van zijn stoel sprong toen de doorbraak daar was, toen zijn brein ergens terecht kwam waar een menselijk brein nog nooit was geweest, aan de uiterste rand van de wetenschap.

En op een bepaald moment kort na zijn doorbraak was hij door de Hosts ontvoerd. Mijn werkgevers. Ik had hem zelfs heel even ontmoet. Net lang genoeg voor een – volstrekt onvolledige – scan. Het fysieke was gedaan, maar het geestelijke niet. Kijk, je kunt de hersens van een mens klonen, maar niet wat erin zit, niet veel ervan tenminste, dus een heleboel dingen moest ik zelf uitvinden. Ik was een drieënveertigjarige pasgeborene op planeet Aarde. Later werd het lastig dat ik hem nooit fatsóénlijk heb ontmoet, want een fatsoenlijke ontmoeting met hem zou buitengewoon handig zijn geweest. Om te beginnen had hij me dan over Maggie kunnen vertellen. (O, had hij me maar over Maggie verteld!)

Hoe dan ook, de kennis die ik heb opgedaan, veranderde niets aan het feit dat ik de vooruitgang moest zien te stoppen. Daarom was ik daar. Om alle bewijzen te vernietigen van de doorbraak van professor Andrew Martin. En niet alleen het bewijs dat in computers rondwaarde, maar ook in levende menselijke wezens.

Waar zullen we beginnen?

Ik denk dat er maar één mogelijkheid is. We moeten beginnen bij het moment dat ik werd aangereden door de auto.

Vrijstaande naamwoorden en andere beproevingen voor de taalstudent

Zoals ik al zei, moeten we beginnen bij het moment dat ik werd aangereden door de auto.

We moeten wel, echt. Want daarvoor was er een behoorlijke tijd niets. Helemaal niets en niets en niets en –

Iets.

Ik, staand, op de ‘weg’.

Daar beland, had ik direct een aantal reacties. Ten eerste, wat was er met het weer? Ik was niet gewend aan weer waar je over na moest denken. Maar dit was Engeland, een deel van de Aarde waar denken over het weer de belangrijkste menselijke activiteit was. En niet voor niets. Ten tweede, waar was de computer? Er zou een computer moeten zijn. Niet dat ik wist hoe professor Martins computer eruitzag. Misschien wel als een weg. Ten derde, wat was dat voor een lawaai? Een soort dof geraas. En ten vierde: het was nacht. Omdat ik zelf een huismus ben, was ik niet echt gewend aan de nacht. En ook al zou ik dat geweest zijn, dit was niet zomaar een nacht. Het was het soort nacht dat ik nog nooit had meegemaakt. Dit was nacht tot de macht van de nacht tot de macht van de nacht. Dit was nacht tot de derde macht. Een hemel vol nietsontziende duisternis, geen sterren of maan te zien. Waar waren de zonnen? Waren er wel zonnen? De kou deed vermoeden dat die er misschien niet waren. De kou kwam als een schok. De kou deed pijn aan mijn longen en van de harde wind tegen mijn huid moest ik bibberen.

Ik vroeg me af of mensen ooit buiten kwamen. Als ze dat deden, waren ze gestoord.

In het begin was inademen moeilijk. En dat was een probleem. Want per slot van rekening was inademen een van de eerste vereisten voor een mens. Maar uiteindelijk kreeg ik de slag te pakken.

En dan een ander probleem. Ik was niet waar ik moest zijn, dat werd me steeds duidelijker. Ik moest zijn waar hij was geweest. Ik moest in een kantoor zijn, maar dit was geen kantoor. Zoveel wist ik, toen ook al. Tenzij het een kantoor was dat de hele hemel bevatte, compleet met die donkere, opeengepakte wolken en die onzichtbare maan.

Het duurde een poosje – te lang – voor ik de situatie begreep. Op dat moment wist ik nog niet wat een weg was, maar ik kan je nu vertellen dat wegen vertrekpunten verbinden met aankomstpunten. Dat is belangrijk. Weet je, op Aarde kun je je niet zomaar van de ene plek naar de andere plek verplaatsen. Die technologie hebben ze nog niet. Bij lange na niet. Nee. Op Aarde ben je veel tijd kwijt aan reizen, of het nou om wegen, spoorwegen, carrières of relaties gaat.

Deze specifieke weg was een snelweg. Een snelweg is het modernste type weg dat er is, en zoals bij de meeste vormen van menselijke ontwikkeling houdt dat hoofdzakelijk in dat het risico om te overlijden door een ongeval aanzienlijk groter is. Mijn blote voeten stonden op een vreemd en ruw oppervlak dat ze asfalt noemen. Ik keek naar mijn linkerhand. Die zag er erg primitief en ongewoon uit, maar het lachen verging me toen ik besepte dat dat freaky vingerding een deel van mij was. Ik was een vreemde voor mezelf. En o, trouwens, het doffe geraas was er nog steeds, behalve dan het doffe.

Op dat moment zag ik wat er met aanzienlijke snelheid op me afkwam.

Lichten.

Wit, ver uit elkaar en laag, hadden het net zo goed de heldere ogen van een snelle, zilveren vlakteveger kunnen zijn, die net begon te gillen. Hij probeerde te remmen en uit te wijken.

Ik had geen tijd om aan de kant te gaan. Die was er wel geweest, maar nu niet meer. Ik had te lang gewacht.

En dus reed hij me aan met een enorme, nietsontziende kracht. Een kracht die de grond onder mijn voeten vandaan haalde en me de lucht in deed vliegen. Niet echt vliegen, want mensen kunnen niet vliegen, hoe hard ze ook met hun ledematen fladderen. Mijn enige alternatief was pijn, die ik voelde tot ik op de grond viel, waarna ik weer in het niets belandde. Niets en niets en –

Iets.

Een aangeklede man boog zich over me heen. De nabijheid van zijn gezicht maakte me ongerust. Nee. Een paar graden erger dan ongerust.

Ik vond hem weerzinwekkend en was doodsbang. Ik had nog nooit zoiets gezien als deze man. Zijn gezicht zag er vreemd uit, vol raadselachtige openingen en uitsteeksels. De neus stoorde me in het bijzonder. Mijn onnozele ogen dachten dat er iets anders in hem zat, iets wat er doorheen drukte. Ik keek omlaag. Zag zijn kleren. Later besepte ik dat hij een overhemd met een stropdas droeg, een broek en schoenen. Precies de kleren die hij hoorde te dragen, maar toch waren ze zo zonderling dat ik niet wist of ik nou moest lachen of schreeuwen. Hij bekeek mijn verwondingen. Of beter: hij zócht ernaar.

Ik controleerde mijn linkerhand. Daar was niets mee gebeurd. De auto had eerst mijn benen geraakt en toen mijn romp, maar mijn hand was in orde.

‘Het is een wonder,’ zei hij zachtjes, alsof het een geheim was.

Maar die woorden zeiden me niets.

Hij keek me aan en vroeg met luide stem, om boven het lawaai van de auto’s uit te komen: ‘Wat doet u hier?’

Opnieuw, niets. Het was gewoon een bewegende mond die geluid maakte.

Ik begreep dat het een eenvoudige taal was, maar ik moest minstens honderd woorden van een nieuwe taal horen, voordat ik de

hele grammaticale puzzel kon leggen. Zeg maar niks. Ik weet dat voor een aantal van jullie een woord of tien, of louter een bijvoeglijke bepaling ergens, al genoeg is. Maar ik ben geen talenwonder. Ik heb waarschijnlijk niet voor niets een hekel aan reizen. Nogmaals: ik wilde hier niet naartoe worden gestuurd. Iemand moest het doen en – na mijn godslasterlijke praatje in het Museum van Vierkantsvergelijkingen, mijn zogenaamde misdaad tegen de wiskundige zuiverheid – vonden de Hosts deze klus een gepaste straf. Ze wisten dat het een klus was waar niemand bij zijn volle verstand zelf voor zou kiezen en ze wisten dat, hoewel het een belangrijke taak was, ik (net als jij) tot het meest ontwikkelde volk in het gekende heelal behoorde en het dus aankon.

‘Ik ken u ergens van. Ik herken u. Wie bent u?’

Ik was moe. Dat was de ellende met teleportatie, materieverplaatsing en bio-magnetisme. Het sloopt je volledig. Het zet je ook weer helemaal in elkaar, maar het kost toch altijd energie.

Ik zakte weer weg en had mooie dromen over violet en indigo en thuis. Ik droomde over gebroken eieren, priemgetallen en over steeds bewegende skylines.

En toen werd ik wakker.

Ik lag in een vreemd voertuig, vastgemaakt aan een primitieve hartscan. Twee mensen, mannelijk en vrouwelijk (de vrouwelijke verschijningsvorm bevestigde mijn diepste angsten. Bij dit soort is lelijkheid eerlijk over de seksen verdeeld), in het groen. Op een behoorlijk zenuwachtige manier leken ze me iets te vragen. Misschien omdat ik mijn nieuwe bovenste ledematen gebruikte om me van de onbeholpen geconstrueerde elektrocardiograaf af te rukken. Ze probeerden me tegen te houden, maar kennelijk hadden ze geen kaas gegeten van de wiskunde die daarbij betrokken is en het lukte me om de twee in het groen geklede mensen met relatief weinig moeite op de vloer achter te laten, kronkelend van de pijn.

Toen ik opstond, merkte ik pas hoeveel zwaartekracht er op deze planeet was en de chauffeur, die zich had omgedraaid, stelde me een

dringende vraag. Het voertuig bewoog zich snel en het golvende geluid van de sirene leidde me onmiskenbaar af, maar ik deed de deur open en sprong in de zachte begroeiing naast de weg. Mijn lichaam rolde door. Ik verstopte me. En toen de kust veilig was, stond ik op. Vergeleken met de hand van een mens, is een voet relatief probleemloos, afgezien van de tenen.

Ik stond daar een tijdje aandachtig te kijken naar al die eigenaardige, grondgebonden auto's, die klaarblijkelijk vertrouwen op fossiele brandstof en veel meer lawaai maken dan de voortbeweging van een polygone generator. En de nog eigenaardiger aanblik van de mensen daarin – helemaal aangekleed, houden ze zich vast aan een cirkelvormig besturingstoestel, soms met extra-biologische telecommunicatieapparatuur.

Ik ben op een planeet terechtgekomen waar de intelligentste levensvorm zijn eigen auto nog moet besturen...

De simpele weelde waar jij en ik mee zijn opgegroeid, had ik nooit eerder zo gewaardeerd. Het eeuwige licht. Het vloeiende, zwevende verkeer. Het ontwikkelde plantenleven. De gezoete lucht. Het non-weer. O, lieve lezers, jullie hebben geen idee.

Als ze me voorbijreden, lieten auto's hun hoogfrequente claxons loeien. Gezichten met grote ogen en open monden staarden me door de ramen aan. Ik snapte het niet, ik was net zo lelijk als zij. Waarom viel ik zo op? Wat deed ik fout? Misschien dat ik niet in een auto zat. Misschien leven mensen zo, altijd in een auto. Of misschien was het omdat ik geen kleren droeg. Het was een koude nacht, maar zou het echt zoiets banaals kunnen zijn als het ontbreken van kunstmatige lichaamsbedekking? Nee, zo simpel kon het niet zijn.

Ik keek op naar de hemel.

Inmiddels liet de maan zich zien, gesluierd achter dunne bewolking. Ook die leek me geschokt aan te gapen. Maar de sterren waren nog verscholen, uit het zicht. Ik wilde ze zien. Ze moesten me geruststellen.

Daar komt nog bij dat regen een reële mogelijkheid was. Ik haatte regen. Voor mij, net als voor de meeste van jullie koepelbewoners, was regen een verschrikking van welhaast mythische proporties. Voordat de wolken zich zouden openen, moest ik vinden wat ik zocht.

Ik zag een rechthoekig aluminium bord voor me. Naamwoorden zonder context zijn altijd lastig voor de taalstudent, maar de pijn wees maar één kant op dus die volgde ik.

De mensen bleven hun raampje naar beneden doen en naar me schreeuwen, boven het geluid van hun motor uit. Soms leken ze goedgehumeurd als ze, op z'n orminurks, speeksel naar me spuugden. Dus ik spuugde op een vriendelijke manier terug en probeerde hun voorbijflitsende gezichten te raken. Dat leek tot meer geschreeuw te leiden, maar ik probeerde me er niets van aan te trekken.

Ik zei tegen mezelf dat ik binnenkort zou begrijpen wat de heftig uitgesproken groet 'Ga van de fucking weg af, stomme rukker' precies betekende. Ondertussen liep ik verder, kwam voorbij het bord, en zag naast de weg een verlicht, maar verontrustend stilstaand gebouw.

Ik ga eropaf, zei ik tegen mezelf. Ik ga eropaf om wat antwoorden te vinden.

Texaco

Het gebouw heette 'Texaco'. Het stond daar doodstil te stralen in de nacht, alsof het wachtte om tot leven te komen.

Terwijl ik ernaartoe liep, zag ik dat het een soort vulstation was. Onder een horizontaal afdak stonden auto's geparkeerd naast brandstofafgiftesystemen, die er eenvoudig uitzagen. Zo zat het dus: auto's deden niets uit zichzelf. Ze waren zo goed als hersendood, als ze al hersens hadden.

De mensen die hun voertuigen hadden bijgevuld, staarden me aan als ze naar binnen gingen. Ondanks mijn verbale beperkingen probeerde ik zo beleefd mogelijk te zijn en spuugde ik een ruime hoeveelheid speeksel hun kant op.

Ik ging naar binnen. Er stond een gekleed mens achter de toonbank. In plaats van het bovenste deel van zijn hoofd, bedekte zijn haar de onderste helft van zijn gezicht. Hij was bollier dan andere mensen, dus iets knapper. Uit de geur van hexaanzuur en androsteron maakte ik op dat persoonlijke verzorging geen topprioriteit van hem was. Hij staaarde naar mijn (toegegeven: beangstigende) geslachtsdelen en drukte toen op iets achter de toonbank. Ik spuugde, maar mijn groet werd niet beantwoord. Misschien begreep ik dat spugen verkeerd.

Van al die speeksellozingen had ik dorst gekregen, dus liep ik naar een brommende koeleenheid vol felgekleurde cilindrische voorwerpen. Ik pakte er een uit en maakte hem open. Een blikje vloeistof dat 'Cola Light' heette. Het smaakte verschrikkelijk zoet en bevatte een tikkeltje fosforzuur. Walgelijk was het. Het ontplofte zodra het mijn

mond binnenkwam. Daarna nuttigde ik iets anders. Een levensmiddel dat gewikkeld was in een kunststof verpakking. Ik besepte later dat dit een planeet was met dingen die in andere dingen gewikkeld werden. Eten in verpakkingen. Lichamen in kleren. Minachting in glimlachjes. Alles zat verstopt. Het levensmiddel heette Mars. Dat ging iets verder naar binnen, tot ik ontdekte wat kokhalzen was. Ik deed de deur dicht en zag een koker met de woorden 'Pringles' en 'barbecue' erop. Ik maakte hem open en begon te eten. Ze smaakten oké – een beetje als sorpcake – en ik propte er zo veel mogelijk in mijn mond. Ik vroeg me af wanneer ik me zelf eigenlijk voor het laatst gevoerd had, zonder enige hulp. Ik kon het me serieus niet herinneren. In ieder geval niet sinds mijn kleutertijd.

'U mag dat niet doen. U mag dat niet zomaar opeten. U moet dat betalen.'

De man achter de toonbank praatte tegen me. Ik had nog geen idee van wat hij zei, maar uit het volume en de frequentie maakte ik op dat het niet veel goeds was. Ik nam ook waar dat zijn huid – de delen van zijn gezicht die je kon zien – van kleur veranderde.

Ik zag de verlichting boven mijn hoofd en knipperde met mijn ogen.

Ik deed mijn hand voor mijn mond en maakte een geluid. Toen ik hem op armlengte hield en hetzelfde geluid maakte, hoorde ik verschil.

Het was een geruststellende gedachte dat zelfs in de meest afgelegen uithoek van het heelal de wetten van licht en geluid aan zichzelf gehoorzaamden, hoewel gezegd moet worden dat ze hier wat minder glans leken te hebben.

Er waren schappen vol met, zoals ik spoedig zou weten, 'tijdschriften', die bijna allemaal nagenoeg identiek glimlachende gezichten op de voorkant hadden. Zesentwintig neuzen. Tweeënvijftig ogen. Het was een angstaanjagend gezicht.

Ik pakte een van die tijdschriften toen de man de telefoon pakte.

Op Aarde zitten de media nog vast in een precapsuletijdperk; ze moeten voor een groot deel nog gelezen worden met behulp van een

elektronisch apparaat of een geprint communicatiemiddel, gemaakt van een dun, chemisch derivaat van verpulverde bommen dat ze papier noemen. Tijdschriften zijn erg populair, hoewel niemand zich ooit beter is gaan voelen door ze te lezen. Sterker nog, hun belangrijkste doel is om een minderwaardigheidsgevoel in de lezers op te roepen dat tot de behoefte om iets te kopen leidt, wat ze vervolgens ook doen, waardoor ze zich nog slechter gaan voelen en opnieuw een tijdschrift moeten kopen om te zien wat ze daarna weer kunnen kopen. Het is een eeuwigdurende en onzalige spiraal die bekendstaat als kapitalisme en het is echt behoorlijk populair. Het blad dat ik in mijn handen had, werd de ‘*Cosmopolitan*’ genoemd; als het nergens anders goed voor was, kon het me op z’n minst helpen de taal onder de knie te krijgen.

Het kostte niet veel tijd. Geschreven talen van mensen zijn belachelijk eenvoudig, omdat ze bijna alleen uit woorden bestaan. Aan het eind van het eerste artikel had ik de complete geschreven taal geïnterpoleerd, en begreep ik dat je humeur beter kan worden van een aanraking – net als je relatie. Orgasmes waren ook jé van hét. Het leek erop dat klaarkomen het grondbeginsel van het leven was. Misschien was dat het enige doel dat ze op deze planeet hadden. Simpelweg om tot de verlichting van een orgasme te komen. Tot een paar seconden licht in de duisternis.

Maar lezen was iets anders dan spreken en mijn nieuwe vocale uitrusting zat nog steeds dwars in mijn mond en keel, net als het eten dat ik niet weg kreeg.

Ik zette het tijdschrift terug in het schap. Naast de stelling zat een smalle, verticale strook reflecterend metaal waarin ik een glimp van mezelf opving. Ook ik had een neus die naar voren stak. En lippen. Haar. Oren. Zoveel buitenkant. Het was alsof ik binnenstebuiten was gekeerd. En ook nog een grote bobbel in het midden van mijn hals. Heel zware wenkbrauwen.

Er schoot me iets te binnen, iets wat ik onthouden had van de Hosts. *Professor Andrew Martin*.

Mijn hart ging tekeer. Een golf van paniek. Dat was wat ik nu was.

Dat was wie ik geworden was. Ik probeerde mezelf te kalmeren met de gedachte dat het maar tijdelijk was.

In het onderste deel van de tijdschriftenstelling lagen wat kranten. Met nog meer foto's van lachende gezichten en ook een paar van dode lichamen die bij verwoeste gebouwen lagen. Naast de kranten lag een kleine collectie kaarten. Onder andere een *Wegenkaart van de Britse eilanden*. Misschien was ik wel op de Britse eilanden. Ik pakte de kaart en wilde naar buiten gaan.

De man legde de telefoon neer.

De deur zat op slot.

Ongevraagd kwam er informatie binnen: *Fitzwilliamcollege, universiteit van Cambridge*.

'Niks weg, hier blijven verdomme,' zei de man, met woorden die ik langzamerhand begon te begrijpen. 'De politie komt eraan. Ik heb de deur op slot gedaan.'

Tot zijn verbijstering maakte ik de deur open. Ik ging naar buiten en hoorde in de verte een sirene. Ik luisterde even en hoorde dat het geluid nog driehonderd meter weg was, maar snel dichterbij kwam. Ik zette mezelf in beweging en rende zo snel mogelijk de andere kant op over een heuveltje naar een ander vlak terrein.

Daar stonden een heleboel stilstaande transportvoertuigen, op een geometrische manier gerangschikt.

Het was zo'n vreemde wereld. Natuurlijk, met een frisse blik zijn alle werelden vreemd, maar deze moet wel de allervreemdste zijn geweest. Ik deed mijn best de overeenkomsten te zien. Ik hield mezelf voor dat ook hier alle dingen nog steeds van atomen gemaakt zijn, en dat die atomen precies doen wat ze altijd doen. Als er afstand is, bewegen ze naar elkaar toe. Als er geen sprake is van afstand, stoten ze elkaar juist af. Dat was het grondbeginsel van het heelal en het gold voor alle dingen, zelfs hier. Dat stelde gerust. De wetenschap dat, waar je ook was in het heelal, de kleine dingen altijd precies hetzelfde waren. Aantrekken en afstoten. Je zag alleen verschil als je niet goed genoeg keek.

Maar toch, op dat moment zag ik alleen de verschillen.

De auto met de sirene kwam met blauwe zwaailichten bij het vulstation aanrijden, dus ik verborg me even tussen de geparkeerde vrachtauto's. Ik had het ijskoud en maakte me klein, ik bibberde over heel mijn lichaam en mijn testikels krompen in elkaar. (Ik had begrepen dat de testikels van een mens van het mannelijk geslacht zijn meest aantrekkelijke zaakje is, maar door mensen zelf worden ze sterk ondergewaardeerd, die kijken vaak veel liever naar andere dingen, zelfs naar lachende gezichten.) Voordat de politieauto wegreed, hoorde ik een stem achter me. Niet van een politieagent, maar van de chauffeur van de auto waar ik me achter verborg.

'Hé, wat doe jij daar? Sodemieter een eind op van m'n wagen.'

Ik rende weg, mijn blote voeten raakten de harde grond die bezaaid was met steengruis. En toen was er gras, rende ik dwars over een veld en bleef rechtdoor lopen tot ik bij een andere weg uitkwam. Die was veel smaller en er was geen auto te zien.

Ik vouwde de kaart open, vond het lijntje dat overeenkwam met de bocht van deze weg en zag het woord: 'Cambridge'.

Die kant ging ik op.

Terwijl ik verder liep en de stikstofrijke lucht inademde, ontwikkelde zich het beeld van mezelf. Professor Andrew Martin. Bij die naam hoorden allerlei feiten die ik door de ruimte kreeg toegezonden van degenen die me hadden gestuurd.

Ik was een getrouwde man. Ik was drieënveertig, precies in het midden van een mensenleven. Ik had een zoon. Ik was de professor die net de belangrijkste wiskundige puzzel had opgelost waar de mens ooit mee was geconfronteerd. Nog geen drie uur geleden had ik de mensheid tot onvoorstelbare hoogte gebracht.

Ik werd misselijk van alle feiten, maar liep verder richting Cambridge om te ontdekken wat deze mensen nog meer voor me in petto hadden.

Corpus Christi

Niemand heeft me gevraagd om dit document over menselijk leven. Het stond niet in mijn instructies. Toch voel ik me genoodzaakt om een aantal buitengewone kenmerken van het menselijk bestaan te verklaren. Ik hoop dat jullie dan begrijpen waarom ik het besluit heb genomen – een aantal van jullie is daar inmiddels van op de hoogte.

Hoe je het ook wendt of keert, ik heb altijd geweten dat de Aarde echt bestond. Natuurlijk wist ik dat. In de vorm van een capsule had ik het beroemde reisverslag *De vechtende idioten: mijn verblijf bij de mensen op waterplaneet 7.081* tot me genomen. Ik wist dat de Aarde een echt natuurkundig verschijnsel was in een saai en afgelegen zonnestelsel waar niet veel gebeurde en waar de bewoners maar beperkte mogelijkheden hadden om te reizen. Ik had ook begrepen dat de mens een levensvorm was die, op zijn best, een gemiddelde intelligentie had en geneigd was tot geweld, sterke seksuele gène, slechte poëzie en het ronddraaien in kringetjes.

Maar ik begon me te realiseren dat geen enkele voorbereiding goed genoeg zou zijn.

Tegen de ochtend was ik in dat zogenaamde Cambridge.

Het was verschrikkelijk fascinerend. Het eerste wat me opviel waren de gebouwen en het was nogal schokkend om te beseffen dat de garage niet iets eenmaligs was geweest. Al dit soort structuren – of ze nou waren gebouwd voor consumeren, bewonen of andere doeleinden – ze waren *statisch* en zaten *vast aan de grond*.

Natuurlijk, dit moest mijn stad zijn. Dit was waar ‘ik’, met tus-

senpozen, meer dan twintig jaar had gewoond. En ik moest doen alsof dat gewoon was, zelfs al was het de vreemdste plaats die ik ooit gezien had.

Het gebrek aan geometrisch voorstellingsvermogen was ongelooflijk. Er was zelfs geen enkele tienhoek te zien. Zij het dat sommige gebouwen groter en – relatief – fraaier waren dan andere.

Tempels voor het orgasme, stelde ik me zo voor.

Winkels openden hun deuren. Ik zou al snel leren dat in mensteden overal winkels zijn. Winkels zijn voor Aardbewoners wat vergelijkingscellen zijn voor Vonnadoriërs.

In een van die winkels zag ik een heleboel boeken in de etalage liggen. Wat me eraan herinnerde dat mensen boeken moeten lezen. Ze moeten er echt voor gaan zitten en woord voor woord bekijken. En dat kost tijd. Heel veel tijd. Een mens kan niet zomaar tussen de bedrijven door boeken naar binnen werken, een paar folianten tegelijk nuttigen, of in een paar tellen bijna oneindige kennis naar binnen gieten. Ze kunnen nu eenmaal niet hop, een woordcapsule innemen zoals wij. Denk je eens in! Dat je niet alleen sterfelijk bent, maar dat je ook nog eens een deel van je kostbare en beperkte tijd aan lezen moet besteden. Geen wonder dat het een primitief soort is. Tegen de tijd dat ze belezen genoeg zijn en qua intellect alles kunnen, zijn ze dood.

Het is begrijpelijk dat een mens moet weten wat voor soort boek hij gaat lezen. Hij moet weten of het een liefdesgeschiedenis is. Een detective. Of een verhaal over aliens.

Mensen krijgen in boekwinkels ook met andere vragen te maken. Is het een boek dat ze lezen om zich slim te voelen, of zo eentje waarvan ze zeggen dat ze het nooit hebben gelezen om slim te blijven lijken? Moeten ze erom lachen of huilen? Of is het zo'n boek waarvan je voor je uit gaat staren naar de sporen van de druppels op het raam? Is het echt gebeurd? Of juist niet? Is het een van die verhalen waar je je hoofd bij moet houden of een die de lagere regionen van het lichaam beroert? Is het zo'n boek dat uit is op het winnen van

religieuze ziertjes of dat juist op de brandstapel belandt? Is het een boek over wiskunde of – zoals alles in het heelal – simpelweg dóór die wiskunde?

Zeker, er zijn een heleboel vragen. Maar nog veel meer boeken. Talloos veel. Mensen, en dat is typerend voor ze, hebben er veel te veel geschreven om doorheen te komen. Lezen staat op die lange lijst met dingen – werk, liefde, seksuele bedrevenheid, de woorden die ze niet zeiden op het moment dat ze juist wel gezegd moesten worden – waar ze zich onvermijdelijk een tikje ontevreden over zullen voelen.

Kortom, mensen moeten van alles over een boek weten. Maar als ze solliciteren op een baan moeten ze ook al weten of ze er op hun negenenvijftigste misschien gestoord van raken en uit het kantoor-raam springen. En als ze een eerste date hebben, moeten ze weten of de jongen die nu nog geestige opmerkingen maakt over zijn jaar in Cambodja, haar op een dag niet zal verlaten voor Francesca, een jongere vrouw die haar eigen pr-bureautje heeft en ‘kafkaësk’ zegt zonder Kafka ooit gelezen te hebben.

In ieder geval liep ik die boekwinkel binnen en bekeek een paar van de boeken op de tafels. Ik zag dat de twee vrouwen die er werkten moesten lachen en naar mijn middendeel wezen. Ik raakte weer in de war. Waren boekwinkels niet voor mannen bedoeld? Heerste er een soort seksestrijd die werd uitgevochten door elkaar belachelijk te maken? Deden boekverkopers niets anders dan zich vrolijk te maken over hun klanten? Of was het omdat ik geen kleren aan had? Wie biedt? Het was in ieder geval verwarrend, vooral omdat het enige gelach dat ik ooit gehoord had, het in zijn vacht gesmoorde gegniffel van een Ipsöide was. Ik deed mijn best me op de boeken te richten en besloot de stapels in de schappen te bekijken.

Ik zag al snel dat ze een alfabetisch systeem gebruikten en dat het ging om de beginletter van de achternaam van elke schrijver. Aan-gezien het menselijk alfabet maar zesentwintig letters telt, was het een ongelooflijk eenvoudig systeem en ik ontdekte al gauw de m's.

Eén van deze M-boeken heette *De duistere Middeleeuwen* van Isobel Martin. Ik pakte het van het schap. Er zat een plakkertje op met 'Plaatselijke auteur'. Ze hadden er maar één exemplaar van, aanzienlijk minder dan van de boeken van Andrew Martin. Er stonden bijvoorbeeld dertien stuks van *De vierkante cirkel* en elf van *American Pi*. Die gingen allebei over wiskunde.

Ik pakte ze en zag dat op de achterkant van beide boeken '£8.99' stond. Door de interpolatie van de taal die ik met behulp van de *Cosmopolitan* had gedaan, wist ik dat dat de prijs van de boeken was, maar ik had geen geld. Dus wachtte ik tot er niemand keek (dat duurde lang) en rende toen heel snel naar buiten.

Uiteindelijk ging ik langzamer lopen, rennen zonder kleren is niet echt compatibel met uitwendige testikels, en begon ik te lezen.

Ik ging in allebei de boeken na of ik iets over de Riemann-hypothese kon vinden, maar ik kwam alleen ongerelateerde verwijzingen tegen naar de Duitse wiskundige Bernard Riemann zelf, die al geruime tijd dood was.

Ik liet de boeken op de grond vallen.

Mensen stonden stil en gaapten me aan. Overal om me heen waren dingen die ik nog niet helemaal kon thuisbrengen: afval, reclames, fietsen. Typisch menselijke dingen.

Ik passeerde een grote man met een lange jas en een behaard gezicht, die, afgaande op zijn asymmetrische loopje, gewond leek.

Natuurlijk zijn we enigszins bekend met kortstondige pijn, maar dit leek een ander soort pijn. Het herinnerde me eraan dat de dood hier rondwaart. Dingen bederven, ontaarden, gaan dood. Het leven van een mens was aan alle kanten omgeven door duisternis. Hoe wisten ze zich in hemelsnaam te redden?

Idiotie, van dat langzame lezen. Het was de enige optie, idiotie.

Maar deze man leek het niet te redden. In zijn ogen was pijn en lijden te zien.

'Jezus,' mompelde de man. Ik dacht dat hij me voor iemand anders hield. 'Hier kan ik echt niet bij.' Hij rook naar een bacte-

riële infectie en andere weerzinwekkende dingen die ik niet kon identificeren.

Ik overwoog hem de weg te vragen omdat de kaart slechts twee dimensies had en een beetje onduidelijk was, maar ik was er nog niet aan toe. Misschien had ik de woorden wel kunnen uitspreken, maar ik had niet de moed om mijn woorden te richten tot een gezicht dat zo dichtbij was, met zijn stompe neus en verdrietige, ontstoken ogen. (Hoe wist ik dat zijn ogen verdrietig stonden? Dat is een interessante vraag, vooral omdat wij, Vonnadoriërs, nooit echt verdrietig zijn. Het antwoord weet ik niet. Het was een gevoel dat ik had. Een geest binnenin, misschien de geest van het mens dat ik was geworden. Ik had niet al zijn herinneringen, maar ik had wel andere dingen. Was empathie voor een deel biologisch? Ik weet in ieder geval dat het me van mijn stuk bracht, meer dan de aanblik van pijn. Verdriet leek me een soort ziekte en ik was bang dat het besmettelijk was.) Dus ik liep hem voorbij en voor de eerste keer zolang ik me herinner, probeerde ik zelf de weg ergens naartoe te vinden.

Ik wist dat professor Martin aan de universiteit werkte, maar ik had geen idee hoe een universiteit eruitzag. Ik vermoedde al dat het geen ruimtestations van zirkonium zouden zijn die net buiten de dampkring zweefden, maar hoe ze er dan wel uitzagen? Het vermogen om twee verschillende gebouwen met elkaar te vergelijken en te zeggen, o, dit is typisch zo'n gebouw en dat is er zo een, nou, dan heb je aan mij een slechte. Dus ik liep verder, deed net of ik de kreetjes en het gelach niet hoorde, en elke bakstenen of glazen gevel waar ik langskwam betastte ik even, alsof ik het meer moest hebben van mijn tastzin dan van mijn gezichtsvermogen.

En toen gebeurde het allerallerergste. (Zet je maar schrap, Vonnadoriërs.) Het begon te regenen.

De sensatie ervan op mijn huid en haar was gruwelijk en dat moest ophouden. Ik voelde me zo kwetsbaar. Ik begon te rennen en keek om me heen of ik ergens een ingang zag van wat dan ook. Waar

dan ook. Ik liep langs een enorm gebouw met een grote poort en een bord. Op het bord stond: 'College van Corpus Christi en de Heilige Maagd Maria'. Omdat ik de *Cosmopolitan* had gelezen, wist ik exact wat 'maagd' betekende, maar met een paar andere woorden had ik het lastiger. Corpus en Christi leken de ruimte van taal voorbij te zijn. Corpus had iets te maken met lichaam, dus misschien stond Corpus Christi voor een tantrisch *full body*-orgasme. Om eerlijk te zijn wist ik het niet. Op een ander bord stonden ook kleinere woorden: 'Cambridge Universiteit'. Met mijn linkerhand opende ik de poort en ik liep verder, over gras, naar het gebouw waar de lichten nog brandden.

Tekenen van leven en warmte.

Het gras was nat. Ik walgde van die zachte vochtigheid en overwoog serieus om te gaan schreeuwen.

Het was heel keurig geknipt, het gras. Pas later besefte ik dat een keurig geknipt gazon een belangrijk teken is en me lichte angst en ontzag zou moeten inboezemen, vooral in combinatie (zoals hier) met 'grootse' architectuur. Maar op dat moment was ik me noch bewust van de betekenis van het nette gras, noch van de architectonische grootsheid en ik liep dus gewoon door, naar het hoofdgebouw.

Ergens achter me stopte een auto. Opnieuw waren er blauwe zwaailichten, die over de stenen gevel van Corpus Christi gleden.

(Blauwe zwaailichten op Aarde = problemen.)

Er rende een man op me af. Een menigte mensen liep achter hem. Waar kwam die vandaan? Ze zagen er allemaal onheilspellend uit, als een horde eigenaardig aangeklede vormen. Het leken wel aliens. Dat was nog logisch. Minder logisch was dat ze mij als een alien beschouwden. Ik leek immers op ze. Misschien was dat een ander menselijk trekje. Hun vermogen om zich tegen zichzelf te keren, hun eigen soort te verstoten. Als dat zo was, gaf dat extra gewicht aan mijn missie. Daardoor begreep ik het beter.

In ieder geval, daar stond ik, op het natte gras, met de man die op me af kwam rennen en de menigte op een afstandje. Ik had wel weg

kunnen rennen of het gevecht kunnen aangaan, maar ze waren met te veel – sommigen hadden archaisch ogende opnameapparatuur. De man pakte me beet. ‘Komt u maar mee, meneer.’ Ik dacht aan mijn doel. Maar op dat moment kon ik beter toegeven. Ik wilde natuurlijk vooral van die regen af.

‘Ik ben professor Andrew Martin,’ zei ik, ervan overtuigd dat ik wist hoe ik zo’n zin moest uitspreken. En toen ontdekte ik de werkelijk schrikbarende kracht van andermans gelach. ‘Ik heb een vrouw en een zoon,’ zei ik en ik noemde hun naam. ‘Ik zou hen graag willen zien. Kunt u me naar hen toebrengen?’

‘Nee. Nu even niet. Nee, dat kunnen we niet.’

Hij hield mijn arm stevig vast. Meer dan wat dan ook, wilde ik dat hij zijn afgrijselijke hand van me afhaalde. Door een van hen aangeraakt te worden, laat staan vastgepakt, dat was echt te veel. En toch verzette ik me niet toen hij me naar een voertuig bracht.

Bij de uitvoering van mijn taak word ik geacht zo min mogelijk aandacht te trekken. Dat was me dus al niet gelukt.